

PRAVO NA OBRAZOVANJE I
RAD **PRAVO** NA JEDNAKOST
I NEDISKRIMINACIJU **PRAVO**
NA SPOLNO I REPRODUKTIVNO
ZDRAVLJE

priručnik o ženskim pravima

Žene su najveća manjinska skupina u društvu. Iako čine 51,9% stanovništva u RH, nisu ravnopravne s muškarcima. Diskriminacija žena prisutna je od predrasuda, stereotipa u jeziku, predstavljanju u medijima, pravu na obrazovanje, jednakim mogućnostima u zapošljavanju i primanjima za rad, ostvarivanju osnovne zdravstvene zaštite...

Nasilje nad ženama jedno je od najraširenijih kršenja ljudskih prava, a u isto vrijeme i jedno od najskrivenijih. Ono nadilazi kulturne, vjerske i ekonomske granice i pogađa žene iz svih društvenih slojeva, rasa, vjere, dobi, nacionalnosti i seksualnog opredjeljenja. Ono se dešava u javnosti i privatnom životu, za vrijeme rata i mira, u razvijenim zemljama kao i u zemljama u razvoju.

Zbog svoje osjetljive prirode, nasilje nad ženama posvuda je prijavljeno u puno manjoj mjeri no što se u stvarnosti dešava, tako da su prave brojke u stvarnosti vjerojatno puno veće.

Ipak, nasilje uobitelji nije samo narušavanje tjelesnog i psihičkog integriteta žena, već izravan napad na ukidanje nasilja nad ženama njihova ljudska prava pa, zbog toga, i krivično djelo. Statistike pokazuju da je veća vjerojatnost da će ženu prije pretući, napasti ili čak ubiti njezin sadašnji ili bivši partner, nego neka druga osoba.

Prihvatanje prava žena kao ljudskih prava vrlo je važno za borbu protiv nasilja nad ženama. Ona su univerzalna i pripadaju svim ljudima, bez obzira na društveno izgrađene uloge pojedinih rodova, iako te uloge mogu utjecati na način na koji će neko pravo nekome biti uskraćeno.

ČINJENICE:

- Starosna dob žrtava nasilja varira od 2 mjeseca do 90 godina (do smrti)
- 98% zlostavljača su muškarci
- 50% njih je oženjeno ili živi u de facto braku ili kao nevjenčani par
- Samo 3% od 70% silovanja izvršenih s predumišljajem, počinili su mentalno neuravnoteženi ljudi.

Nasilje nad ženama u cijelom svijetu dešava se u svim periodima njihovih života.

Prije rođenja: Selektivni pobačaji ženske djece, posljedice nasilja tijekom trudnoće na novorođenče...

Rana dob i djetinjstvo: Ubojstva ženske djece, seksualno i fizičko zlostavljanje, loša prehrana i zdravstvena zaštita, dječji brakovi, sakaćenje genitalija ženske djece, dječja prostitucija i pornografija, radno iskorištavanje djece, trgovanje djecom...

Adolescencija i odrasla dob: nasilje u vezi (npr. polijevanje kiselinom i silovanje tijekom izlaska), incest, seksualno zlostavljanje na radnom mjestu, silovanje, seksualno maltretiranje, prisilna prostitucija i pornografija, trgovina ženama, nasilje u braku, zlostavljanje i ubojstva radi miraza, ubojstvo od strane partnera, psihičko zlostavljanje, zlostavljanje žena s poteškoćama, prisilna trudnoća...

Starost: seksualno, fizičko i psihičko zlostavljanje, obmanjivanje i oduzimanje imovine, nebriga i nepružanje potrebne zdravstvene zaštite...

"Statistički su podaci poražavajući bez obzira na koji dio svijeta se usredotočimo. Nema te države niti regije koja bi bila izuzetak kada se radi o zlostavljanju u obitelji" UNICEF, Izvješće o nasilju u obitelji nad ženama i djevojkama, 2000.

NEOVISNIJE, ALI I SIROMAŠNIJE

Ustavom RH svima je zajamčeno jednako pravo na obrazovanje. Svejedno, mnoge djevojčice ne uživaju to pravo iz različitih razloga. Sustav rodnih odnosa se mijenja: prije su žene bile ograničene na obiteljsku sferu, a sada su prisutne i u javnoj, ali su i dalje često u neravnomjernom položaju.

Žene se više obrazuju nego nekada, te imaju veći pristup javnom životu. Međutim, argumenti govore u prilog tome da je rast zaposlenih žena za njih samo teret više, ili da u najmanju ruku nije posebno važan za smanjenje rodne nejednakosti.

Pokušaj da se žene podredi na tržištu rada nije nov, već je dio stalne dinamike u međusobnom odnosu rodnih, klasnih i etničkih struktura i praksi.

Svejedno, edukacija i obrazovanje jedan je od načina, ako ne i jedini, na koji možete sebi osigurati bolju budućnost, omogućivši si zaposlenje i plaću, a samim time i dostojanstven život i neovisnost.

ČINJENICE:

Prema statistikama UN-a:

- žene obavljaju 67% svjetskoga rada
- zarađuju 10% svjetskog dohotka
- vlasnice su samo 1% svjetskog imetka
- žene čine 70% nepismenih u svijetu
- žene zarađuju 20-50% manje za jednak rad nego muškarci
- od 1.3 milijarde ljudi koji žive u potpunom siromaštvu 70% su žene
- žene obavljaju između 10 i 20% direktorskih i upravnih poslova
- žene zauzimaju 10% mjesta u parlamentima
- samo 5% predsjednica država su žene
- 20% žena doživjelo je neki oblik rodno uvjetovanog nasilja
- 98% žrtava obiteljskog nasilja su žene

U HRVATSKOJ:

- 51,9% od ukupnog stanovništva su žene
- 48,3% žena ima samo osnovno obrazovanje, a samo 11,2% žena ima više ili visoko obrazovanje
- 52,4% nezaposlenih su žene
- plaće žena čine 89,4% plaće muškarca
- prosječna ženska starosna mirovina u Hrvatskoj niža je od muške za 22%

GLOBALNI PROBLEMI

Trgovina ženama i djevojkama

Svake su godine, diljem svijeta, milijuni muškaraca, žena i djece žrtve trgovine robljem, u uvjetima koji su jednaki ropstvu. Dio ovog broja čine tisuće mladih žena i djevojaka koje su namamljene, otete ili prodane za prisilnu prostituciju i druge oblike seksualnog ropstva. Ovaj je proces čak pojednostavljen globalizacijom i modernim tehnologijama. Uzroci trgovine ljudima uključuju siromaštvo, nezaposlenost i nedostatak obrazovanja koji prisiljavaju ljude da riskirajući unaprijede kvalitetu svog života. Zabrinjavajući trend u industrijskim je zemljama "korištenje jeftine i neprijavljene radne snage kao i eksploatacija žena i djece u prostituciji i pornografiji."

Trgovina ljudima nije novi fenomen, ali je prodaja naivnih i očajnih mladih žena u seksualno roblje postala jedna od kriminalnih radnji s najvećim porastom u globalnoj ekonomiji.

"Trgovina između određenih zemalja u razvoju (sjeverna i srednja Afrika, Južna Amerika, Azija) i zemalja Zapada se nastavlja. Procjene kažu da svake godine u zapadnu Europu bude prodano do 120 000 žena i djece".

Osakaćivanje ženskih genitalija

Svake godine na svijetu, dva milijuna djevojaka osakate na ovakav način.

Procjenjuje se da običaj osakaćivanja ženskih genitalija (FGM), koji prevladava u Africi, pogađa 130 milijuna djevojaka i žena.

Spolno zlostavljanje i nasilje nad djecom ili ženama (ili čak i muškarcima) široko je rasprostranjena pojava. Većina ovih slučajeva događa se u obiteljima i privatnim domovima, a ne na ulici, kako se često vjeruje.

Žrtve često poznaju počinitelje koji zloupotrebjavaju povjerenje i vjeru kako bi počinili svoje zločine. Većina žrtava ili ne prijavi počinjeni zločin ili čeka mnogo godina prije nego to učine. Mnogi su razlozi zašto je to tako.

Može se dogoditi da je žrtva premlada i tek mnogo kasnije shvati što se događa; i /ili im je potrebna pomoć, a nemaju se kome povjeriti; i/ili ispričaju svoju priču nekome tko im odbija vjerovati, što se događa vrlo često, naročito kad se radi o djeci; i/ili se osjećaju posramljenima, krivima ili izdanima; i/ili im počinitelj prijeti i manipulira njima. U većini slučajeva, počinitelj je član obitelji.

OBITELJSKO NASILJE

Svaku treća žena na svijetu, i njihovu djecu, pogađa obiteljsko nasilje. Ipak, ta je tema većim dijelom okružena tišinom i poricanjem. Žene, žrtve nasilja, boje se progovoriti, a neovisni promatrači obično krive žrtve. Taj odnos, umjesto da pomogne, neprekidno obnavlja i ojačava nasilje. Pozornost bi trebala biti okrenuta prema odgovornosti osobe koja vrši nasilje, budući da nasilje uobičajeno uključuje ozbiljno kršenje zakona.

Obiteljsko nasilje nije osobni problem. Ukoliko ste Vi ili Vaša djeca žrtve obiteljskog nasilja imate pravo na svu moguću pomoć. Fenomen obiteljskog nasilja, te mješavina krivog shvaćanja i predrasuda prema zlostavljanima i zlostavljačima, odgovorni su za nedostatak intervencije i prevencije, za to što žrtve ne primaju ni pomoć na koju imaju osnovno pravo i pružanje koje je obveza svih autoriteta.

Popisi koji slijede pomažu da realistično sagledate Vaš odnos s suprugom/partnerom, ili odnos nekog od rodbine, prijatelja ili poznanika.

ZAŠTO ŽENE PODNOSE OBITELJSKO NASILJE?

Ukoliko mislite da bi dolje navedene izjave mogle biti i Vaše (ili Vašeg poznanika), Vi (ili ona) vjerojatno živite u nasilnoj vezi. Važno je biti svjestan svojih opcija i prava.

Djeca: "Djeca trebaju očeve. Čak i ako im lošeg oca bolje je nego da uopće nema oca."

Bračni zavjeti: "Obećala sam biti njegovu žena dok nas smrt ne rastavi. Moram prihvatiti i njegove loše strane."

Ljubav: "Volim ga. Kad nije nasilan, sretna sam. Ako ostanem s njim, moja bi ga ljubav mogla promijeniti."

Neprihvatanje stvarnosti: "Što mi radi nije zbilja nasilje. Mogu to podnijeti. Daleko gore stvari dešavaju se drugim ljudima."

Sram: "Bolje je da nitko ne zna o tome."

Krivnja: "Mora biti moja graška. Nešto radim krivo. Zaslužuje takvo ponašanje."

Nedostatak samopouzdanja: "Ne bi mogla naći nikog boljeg. Kaže kako sam ružna i, što je važnije, loša majka i žena."

Strah: "Prijetio je kako će me naći i ubiti, a i djecu ukoliko ga ostavim."

Rezignacija: "Ionako ne mogu promijeniti svoju situaciju; jači je od mene. Nitko mi ne može pomoći."

Odgovornost (socijalni pritisci): "Što god se desilo, obitelj mora ostati na okupu. Držanje obitelji na okupu odgovornost je žene."

Sigurnost (financijska ovisnost): "Ne bi mogla samostalno uzdržavati sebe i svoju djecu. Ionako, kamo bi mogla otići?"

Emocionalno ucjenjivanje: "Kaže kako ne može živjeti bez mene. Kaže kako će se ubiti ako ga ostavim."

VRSTE OBITELJSKOG NASILJA

Postoje razni oblici obiteljskog nasilja, od verbalnog do seksualnog. Najčešći oblici navedeni su dolje.

Verbalna agresija: Netko (uobičajeno muškarac) prijeti kako će zlostavljati ili ozlijediti partnera; prijeti kako će uzeti djecu ili se ubiti; omalovažava, vrijeđa ili izruguje partnera; ruga se (zbog izgleda, religije ili rase).

Zastrašivanje: Razbija stvari; uništava ženine materijalne vrednote; maše rukama; terorizira je s oružjem; ponaša se zastrašujuće (viče, napada, prijeti).

Emocionalno nasilje: Emocionalno se distancira, a u isto vrijeme je drži pod kontrolom; veoma je ljubomoran; sistematski joj uništava samopouzdanje; konstantno dovodi u pitanje ili čak poništava njezine vlastite odluke. Okrivljuje je za sve, čak i njegovu agresivnost prema njoj; izaziva osjećaje i doživljuje (posebno one koji se odnose o jačini nasilja); ne prihvaća raspravu o problemima, niječe njezine tvrdnje kako postoje problemi. Izolacija: Muškarac kontrolira što žena može i ne može raditi, s kim se smije viđati, s kim smije razgovarati, kamo smije odlaziti, što smije nositi; ne dozvoljava joj sklapanje prijateljstva, da održava kontakt s obitelji, da se zaposli, nosi novac sa sobom. Zaključava ili oduzima telefon, ide svugdje s njom, konstantno je kontrolira kod kuće, na poslu, u školi itd.; pretražuje njezinu torbicu i džepove.

Fizičko nasilje: Muškarac nagurava, pljuska, udara ili davi ženu; vuče je za kosu, udara rukom ili nogom, grize, tresse, uzrokuje opekline; prijeti joj ili je ozljeđuje oružjem (npr. nož, pištolj, težak predmet).

Seksualno nasilje: Tjera ženu na seksualne aktivnosti koje ona ne želi; ozljeđuje je ili ponižava pomoću seksa; siluje ju, ozljeđuje njezine intimne dijelove ili je sili u seksualne odnose s drugima.

Negacija ženinih osnovnih prava, ograničavanje slobode kretanja i zadovoljavanja osnovnih prava: Ne dozvoljava joj privatni život, neovisan od njega; zaključava je, veže, ne dozvoljava joj da jede ili pije, ne dozvoljava joj da se pere, skriva joj lijekove ili joj ne daje novac da ih kupi; ne dozvoljava joj korištenje kontracepcije.

Ekonomsko, financijsko nasilje: Ne dozvoljava joj da radi ili da ima vlastiti novac, ili ako ima novac, oduzima joj ga i daje joj onoliko koliko on misli da je primjereno. Ispituje sve troškove za koje žena traži novac, a on ima novac na raspolaganju.

Istina je kako je fizičko nasilje uvijek praćeno emocionalnim nasiljem. Svi koji fizički zlostavljaju koriste jedan od načina emocionalnog nasilja. Stoga – zlostavljana žena nije u poziciji da također zlostavlja svog partnera. U nasilničkoj situaciji jedna osoba (u 95% slučajeva to je žena) je izložena nasilju a druga nije.

MOŽE BITI UPOZORENJE AKO VAŠ MUŽ/PARTNER/DEČKO...

- Kontinuirano Vas vrijeđa, ponižava pred drugim ljudima.
- Pokušava Vas uvjeriti kako ste glupi, bezvrijedni ili ludi.
- Ne dozvoljava Vam izlaske i održavanje kontakta s prijateljima i rodbinom.
- Je konstantno ljubomoran.
- Odnosi se prema Vama kao seksualnom objektu.
- Je nepredvidiv i nagle ćudi.
- Razbija stvari ili ih baca prema Vama kad je "loše volje".
- Ne dozvoljava Vam da imate novac kod sebe ili posao.
- Uvijek krivi Vas (ili druge) za svoje probleme.

I/ILI AKO VI...

- Se bojite partnerovog bijesa ili ljubomore
- Ne vidite više prijatelje ili rođake jer Vaš partner to ne odobrava ili jer kaže da vi trebate samo jedno drugog.
- Redovito izabirete mjesto izlaska ili aktivnosti sukladno partnerovim željama.
- Često mislite kako trebate biti veoma oprezni kako ne bi razljutili partnera.
- Koristite alkohol ili droge kako bi pobjegli od realnosti Vaše veze.
- Često sumnjate u svoje sposobnosti i osjećate se nemoćnom.

UPOZORENJE ZA PROMATRAČE

Svaki od slijedećih navoda može implicirati na nasilje, tako da lista može poslužiti kao sekundarni izvor za prepoznavanje činjenica o zlostavljanju. Ako nešto takvog primijetite kod prijatelja, poznanika, obitelji itd. pomognite. Ukoliko mislite kako je to pitanje preintimno, dajte joj ovaj priručnik.

- Redovite ozlijede ili ozlijede koje je teško objasniti. Trudne žene obično se udara u želudac. (Zapravo, fizičko nasilje često počinje za trudnoće.)
- Redovite posjete obiteljskom liječniku ili bolnici s nedefiniranim tegobama ili jakim strahom, bez vidljivih fizičkih ozljeda. Mogućih više pobačaja (kao rezultat udaraca u želudac). Obraćanje psihijatru zbog akutnog straha ili depresije.
- Kap kod mladih žena, često rezultat jakih udaraca u glavu ili od ozljede vrata, prouzročene davljenjem.
- Izolacija – ne dozvoljava joj se pristup novcu, telefonu, autu i drugim prijevoznim sredstvima, obitelji, prijateljima, poslovnim prilikama, ili prilikama daljnje naobrazbe.
- Često govori o svom partneru kao "gnjevnoj" ili osobi "nagle čudi".
- Strah ju je pričati s bilo kojim utjecajnim predstavnikom autoriteta jer ju je strah partnerove osvete. Pokušava zaštititi

zlostavljača pred autoritetom.

- Strah ju navodi na šutnju kad je partner prisutan ili neslaganje s njim.
- Često bježi od kuće.
- Pokušaji samoubojstva, ovisnost o drogama ili alkoholu od strane zlostavljene; pokušaji ubojstva i teško fizičko zlostavljanje od strane zlostavljača.
- Zlostavljač pokazuje verbalno agresivno ponašanje u javnosti.
- Zlostavljač zlostavlja svoju djecu fizički i/ili seksualno.
- Zlostavljač ima napade ljubomore u kojima krivi ženu za vanbračne odnose.
- Zlostavljač pokušava ili prijeti smjestiti svoju ženu u mentalnu instituciju. I Vas pokušava uvjeriti kako je njegova žena luda.

ČINJENICE:

Svaka peta žena u Hrvatskoj bila je žrtva nekog oblika fizičkog nasilja koje je izvršio njezin partner, a svaka četvrta barem je jednom imala spolni odnos na izričit zahtjev partnera, a protiv svoje volje.

Istraživanje koje je inicirala Autonomna ženska kuća Zagreb, a financirao bivši Državni zavod za obitelj i sadašnje Ministarstvo obitelji, provedeno je na 987 žena u dobi od 18 do 67 godina iz svih dijelova zemlje.

Njih 61% trenutačno je u braku, 21% u vezi, a 18% nema partnera. Više od polovice zlostavljanih žena nije se nikome požalilo, a druga polovica rekla je to samo prijateljima ili rodbini. Državnim institucijama te vjerskim i nevladinim savjetovalištima nikada se nije obratilo čak 83% žena! Bračnom savjetovalištu obratilo se samo njih 6%, sudu 7%, Centru za socijalni rad 9%, a najčešće su se obraćale policiji, njih 17%.

SPOLNA I REPRODUKTIVNA PRAVA

Pravo na reproduktivno zdravlje dio je općih ljudskih prava. Svaka žena trebala bi biti upoznata sa činjenicama o svom reproduktivnom zdravlju, spolnim bolestima, informacijama o sigurnoj i dostupnoj kontracepciji, odlučiti hoće li imati djece te planirati svoju obitelj, te biti upoznata sa dostupnim zdravstvenim servisima (obavljati redovne ginekološke preglede i PAPA-test...) Spolnost je sastavni dio ljudskog bića tijekom cijelog života. Ona utječe na misli, osjećaje i samopoštovanje, a ne samo na tijelo. Čovjek je spolno biće čak i onda kad odabere ne reproducirati se. Kultura, običaji, društvena i gospodarska sredina utječu na doživljavanje spolnosti te doživljavanje sebe i drugih kao spolnih bića.

Zaštita reproduktivnog zdravlja obuhvaća:

- edukaciju o spolnosti i reprodukciji,
- savjetovanje o planiranju obitelji i primjeni kontracepcije, zdravstvenu zaštitu reprodukcije (u trudnoći, porodu i poslije poroda),
- prevenciju i liječenje neplodnosti,
- dijagnostiku i liječenje bolesti reproduktivnog sustava, hormonskih poremećaja i malignih bolesti,
- dijagnostiku i liječenje spolno prenosivih bolesti,
- prekide trudnoće uz prevenciju i tretman posljedica,
- prevenciju spolnog zlostavljanja i skrb o žrtvama.

Nedostatak znanja, nedostupnost kontracepcije, izloženost pritisku i spolnom nasilju stavlja djevojke i žene pod najveći rizik za neplaniranu trudnoću. Što je djevojka s neželjenom trudnoćom mlada, to će vjerojatnije zatražiti pobačaj. Adolescentne majke često odgađaju ili napuštaju školovanje, imaju novčanih problema, nezaposlene su ili nisko plaćene.

Svaka osoba ima pravo reći NE ako ne želi spolni odnos, čak i kad se partneri vole ili kad su otišli predaleko. Ako želite odgoditi spolni odnos, jasno recite što želite i gdje su vaše granice.

PLANIRANJE OBITELJI

Planiranje obitelji je svjesno i slobodno odlučivanje žene i muškarca o najpovoljnijem vremenu za roditeljstvo, za rođenje željenog broja djece te o vremenu i razmaku između poroda. Cilj planiranja obitelji je rođenje zdrave i željene djece te odgovorno i svjesno roditeljstvo. Planiranje obitelji je jedno od osnovnih ljudskih prava i sloboda.

Menstruacijski ciklus računamo od prvog dana mjesečnice do zadnjeg dana prije sljedeće mjesečnice. Prvi dan mjesečnice ujedno je i prvi dan menstruacijskog ciklusa.

Plodno razdoblje je vrijeme u menstruacijskom ciklusu kad može doći do oplodnje jajne stanice. Plodno razdoblje traje oko pet dana prije i tri dana poslije ovulacije (uz prisutnost spermija).

Sve djevojke imaju pravo proći razvojni put od djetinjstva preko mladenaštva do dobi odrasle žene i tada postati majke.

Trudnoća i porod u dobi do 18 godina, kada još nije u potpunosti završen fizički razvoj ženskog organizma, nosi povećane zdravstvene rizike za adolescentnu majku i njezino dijete, a kod žena iznad 35 godina povećavaju se zdravstveni rizici za majku i dijete.

U trudnoći se mogu javiti poremećaji, poput visokog krvnog tlaka, zadržavanja tekućine u organizmu te oštećenog rada bubrega (EPH gestoze), koji predstavljaju opasnost i za majku i za dijete. Zato su tijekom trudnoće izuzetno važni redoviti pregledi kod liječnika.

Nakon četiri trudnoće i poroda rastu rizici za anemije i krvarenja u porodu, rođenje djeteta s poremećajima ili niske porodajne težine te drugih komplikacija s posljedicama za majku i dijete. Majčino tijelo treba dvije godine za oporavak poslije trudnoće, poroda i skrbi za malo dijete.

Postoje različite prihvatljive i djelotvorne metode kontracepcije, između kojih se - uz savjet liječnika - može izabrati najprimjereniju za par.

O kontracepciji treba razmišljati prije početka spolnog života. Planiranje roditeljstva je odgovornost i muškarca i žene.

Koji su glavni tipovi kontracepcije?

Sterilizacija, injekcija, implantant, kontracepcijski flaster, unutar maternična sredstva, pilula, muški i ženski kondomi, spužva + spermicid, dijafragma, hitna kontracepcija – „Pilula za jutro poslije“, prirodna metoda...

Zašto koristiti kontracepciju?

Mnoge spolne bolesti ne pokazuju nikakve simptome – pogotovo kod žena i, ako se ne liječe, mogu dovesti do neplodnosti; kondomi su jedini oblik kontracepcije koji pruža zaštitu od spolno prenosivih bolesti i od trudnoće. Od vitalne je važnosti koristiti kondom svaki puta prije snošaja radi zaštite sebe i partnera, ne samo od neplanirane trudnoće, nego i od spolno prenosivih bolesti.

Gdje nabaviti kontracepciju?

Pri odluci koju vrstu kontracepcije koristiti ili u slučaju da je odabrana metoda neodgovarajuća, treba potražiti liječnički savjet radi boljeg odabira.

Liječnik opće prakse ili lokalna klinika za planiranje obitelji mogu pomoći pri odabiru i pružanju najbolje metode kontracepcije. Kondomi su vrlo dostupni i mogu se kupiti u velikim trgovinama i ljekarnama ili se mogu naručiti preko Interneta; treba se uvjeriti da je paketić neoštećen i da postoji određeni simbol koji ukazuje na kvalitetu proizvoda.

Koje važne detalje treba zapamtiti?

- Nema 100% učinkovite zaštite
- Najčešći razlog neuspjele kontracepcije je greška pojedinca
- Kondomi su jedina metoda koja štiti i protiv spolno prenosivih bolesti i protiv trudnoće – korištenjem ostalih metoda seksualno aktivni ljudi se izlažu riziku
- Korištenje kondoma i pilula – dvostruka nizozemska metoda – osigurava sretan, zdrav seksualni život (negdje se dvostruka nizozemska metoda naziva samo dvostruka metoda)
- Određeni lijekovi (npr. antibiotici) mogu utjecati na kontracepcijsku pilulu, implantant i kontracepcijski flaster tako da treba potražiti savjet liječnika prije upuštanja u spolne odnose
- Odabir kontracepcije je odabir onoga najboljega za pojedince koji su zajedno
- Ako mislite da imate spolno prenosivu bolest, odmah konzultirajte liječnika ili kliniku za spolne bolesti; mnoge spolno prenosive bolesti se mogu brzo izliječiti antibioticima
- Kondomi ne služe samo za uobičajeni seks ili nove partnere – ljudi u dugim vezama bi se također trebali štititi
- Kontracepciju treba koristiti prilikom svakog snošaja
- Kondomi se još nazivaju i gumice ili prezervativi
- U hitnim slučajevima, kontracepcijska sredstva su raspoloživa i u ljekarnama

Literatura:

Making rights s reality – Gender awereness workshop, Amnesty International Publications, 2004.

Rodne preobrazbe, Sylvia Walby, Ženska infoteka, 2005.

Uostalom, diskriminaciju treba dokinuti, Centar za ženske studije , 2004.

Obje strane demokracije, CESI

www.edusex.org

Izvještaj Državnog zavoda za statistiku

KOME SE OBRATITI:

Policija 92

Centar za socijalni rad, Renata Sever,
ured 104, tel. 391 944

Hitna pomoć 94

SOS telefon Centra za psihosocijalnu pomoć, 17- 19 sati
radnim danom, 040/395-555

Hrabri telefon, Zagreb 0800 0800

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova;
Preobraženska 4/I, 10000 Zagreb,
01/48 48 100 ; 01/48 28 033

projekt **EDUKACIJOM DO RAVNOPRAVNOSTI**
područje provedbe projekta: naselje Sitnice, Mursko
Središće

donator: Ured za ljudska prava RH

projekt provodi: Autonomni centar – ACT, Čakovec

autorica: Marina Kolar
prosinac 2008